

Landelijke Expertisegroep Bijzondere Zedenzaken

Jaarverslag 2022

Landelijke Expertisegroep Bijzondere Zedenzaken

Jaarverslag 2022

De Landelijke Expertisegroep Bijzondere Zedenzaken is een expertisegroep op het gebied van het beoordelen en objectiveren van verklaringen in complexe zedenzaken. De LEBZ is in 1999 door het College van procureurs-generaal in het leven geroepen, via de Aanwijzing 'Opsporing seksueel misbruik in afhankelijkheidsrelaties'. In de Aanwijzing stond dat de kwaliteit van de opsporing op punten verbeterd kon worden. In deze aanwijzing werden officieren van justitie verplicht een Expertisegroep te consulteren bij beschuldigingen van seksueel misbruik gebaseerd op hervonden herinneringen, herinneringen aan seksueel misbruik voor de derde verjaardag en beschuldigingen van ritueel misbruik. Dit is overgenomen in de Politie-instructie. Naast een adviesrol kreeg de LEBZ ook tot taak het ontwikkelen van expertise op deze en gerelateerde onderwerpen. Het Openbaar Ministerie is opdrachtgever voor de adviestaak van de LEBZ. De officier van justitie vraagt een adviesrapport aan gedurende de opsporingsfase van een zaak, voordat hij/zij een vervolgingsbeslissing neemt. Het adviesrapport van de LEBZ weegt mee in de besluitvorming van de officier van justitie om wel of niet te vervolgen.¹

De LEBZ bestaat uit deskundigen van binnen en buiten de politie. De coördinatie van de LEBZ valt onder het beheer van de Nationale Politie en wordt gevoerd door recherchepsychologen van de Eenheid Landelijke Expertise & Operaties. De inzetcriteria zijn in de loop der jaren af en toe aangepast. Voor 2022 zijn de criteria van de Politie-instructie van 2016 van toepassing. Deze worden verderop in het jaarverslag beschreven.

De kerntaken van de LEBZ zijn:

- 1) Het beoordelen en objectiveren van de waarde van verklaringen in lopende opsporingsonderzoeken (adviestaak).
- 2) Het genereren van kennis voor de opsporingspraktijk door middel van het rapporteren over de behandelde zaken en het doen van wetenschappelijk onderzoek.

In 2022 heeft de Landelijke Expertisegroep Bijzondere Zedenzaken (LEBZ) in 16 zaken geadviseerd aan het Openbaar Ministerie. Dit verslag bevat een beschrijving van deze zaken.

---

¹ In sommige gevallen wordt de LEBZ later om advies gevraagd, bijvoorbeeld voorafgaand aan een hoger beroep.

Inhoud

1. Kenmerken van de zaken

- 1a. Aard van de zaak
- 1b. Geografische herkomst van de aanvraag
- 1c. Verstreken tijd tussen einde misbruik en aangifte

2. Kenmerken van betrokkenen

- 2a. Slachtoffers en aangevers
- 2b. Beschuldigten
- 2c. Relatie tussen slachtoffer en beschuldigde

3. Inzet LEBZ en opvolging

- 3a. Doorlooptijden
- 3b. Bevindingen LEBZ
- 3c. Opvolging OM
- 3d. Beslissing OM en eventuele afloop strafzaak per soort advies LEBZ

De zaken die door het Openbaar Ministerie zijn voorgelegd aan de LEBZ zijn geanalyseerd op drie hoofdthema's: kenmerken van de zaken, kenmerken van de betrokkenen en als laatste inzet LEBZ en opvolging. Deze thema's worden hieronder toegelicht.

1. Kenmerken van de zaken

1a. Aard van de zaak

In de Politie-instructie Zeden (2016) is vastgelegd welke zaken in 2022 aan de LEBZ moesten worden voorgelegd. Het gaat om zaken met (aspecten van) hervonden herinneringen, herinneringen aan seksueel misbruik van voor de derde verjaardag en misbruik dat langer dan 8 jaar geleden zou hebben plaatsgevonden. Daarnaast is het mogelijk facultatief zaken aan de LEBZ voor te leggen. Dit gebeurt regelmatig. Van de 16 zaken in 2022 voldeden 10 aan de voorgeschreven criteria en betrof het in 6 gevallen facultatieve consultatie. Onderstaande tabel toont hoeveel zaken van ieder van de verschillende criteria zijn voorgelegd. Hierbij dient te worden opgemerkt dat één zaak aan meerdere criteria kan voldoen. De optelsom van de aard van de zaak is daardoor niet hetzelfde als het totaal aantal voorgelegd zaken.

Aard van de zaak	Aantal Zaken
<i>Voorgeschreven criteria</i>	
Aspecten van hervonden herinneringen	9
Misbruik langer dan 8 jaar geleden geëindigd	9
Herinneringen van voor de derde verjaardag	2
<i>Facultatieve zaken</i>	
Conflictscheiding	6
Verstandelijke beperking bij het slachtoffer	2
Ernstige psychische problematiek bij het slachtoffer (bijv. problemen met realiteitsbesef)	2
Overige complexe zaken	2

1b. Geografische herkomst van de aanvraag

Zaken worden aan de LEBZ voorgelegd door de officier van justitie. Deze is verbonden aan een OM-regio (arrondissementsparket). Onderstaande tabel geeft weer vanuit welke regio's in 2022 zaken zijn aangeleverd.

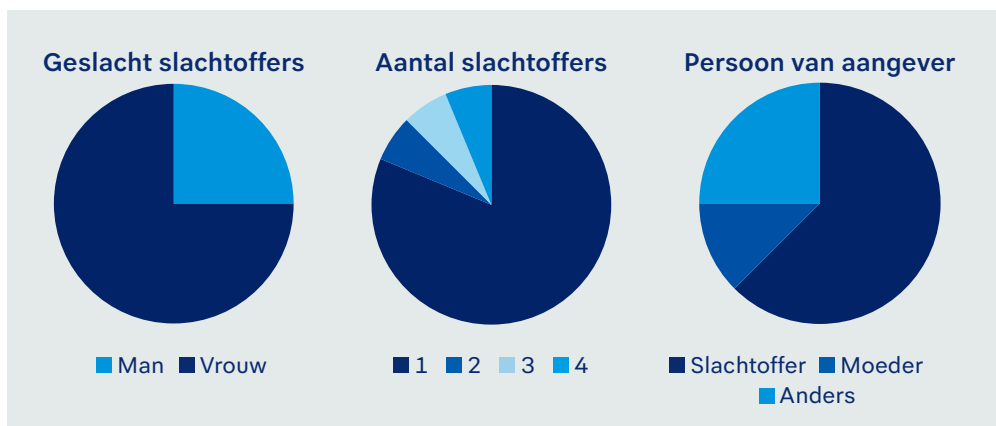
Arrondissement	Aantal	Percentage
Oost-Nederland	3	18,7 %
Noord-Holland	2	12,5 %
Rotterdam	2	12,5 %
Amsterdam	2	12,5 %
Noord-Nederland	2	12,5 %
Oost-Brabant	2	12,5 %
Zeeland-West-Brabant	2	12,5 %
Den Haag	1	6,3 %
Limburg	-	-
Midden-Nederland	-	-
	16	100 %

1c. Verstreken tijd tussen einde misbruik en aangifte

In 31% (5) van de voorgelegde zaken is sprake van aangifte binnen een jaar nadat het seksueel misbruik volgens de aangever is geëindigd. In de helft van de zaken is aangifte gedaan langer dan acht jaar na het moment dat volgens de aangifte het seksueel misbruik was geëindigd. Bij het grootste deel van de zaken was dit tussen tien en twintig jaar, in één zaak was dit vijfendertig jaar.

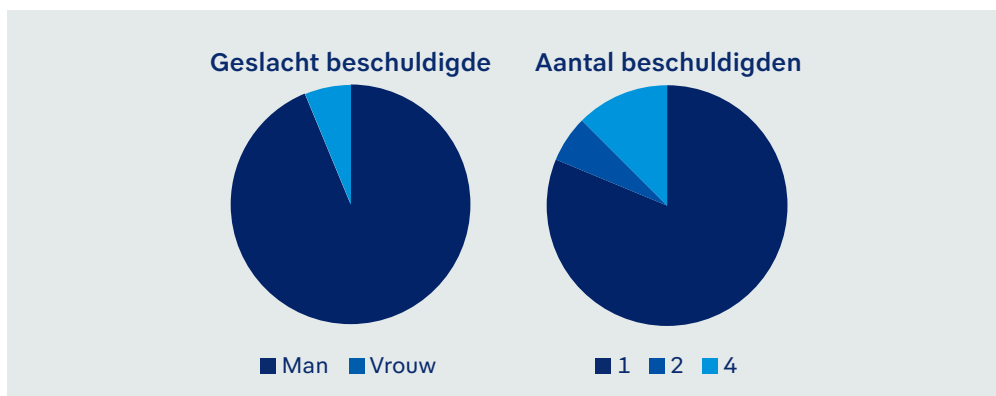
2. Kenmerken van betrokkenen

2a. Slachtoffers en aangevers

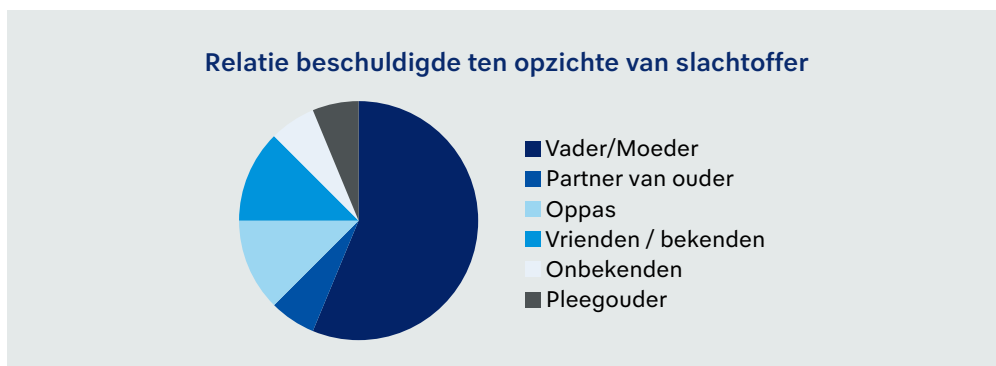
Van de slachtoffers was 75% vrouw en 25% man. In de meeste zaken was sprake van één slachtoffer. In de overige zaken heeft de analyse betrekking op het slachtoffer dat als eerste aangifte heeft gedaan of namens wie als eerste aangifte is gedaan. In driekwart van de zaken werd aangifte gedaan door het slachtoffer zelf of door de moeder van het slachtoffer.

2b. Beschuldigten

In de voorgelegde zaken is het overgrote deel van de beschuldigten man (94%). Slechts eenmaal is sprake van een vrouwelijke beschuldigde, te weten de oppas van aangever. In de meeste zaken is sprake van één beschuldigde.

2c. Relatie tussen slachtoffer(s) en beschuldigde(n)

Bijna alle beschuldigten zijn bekenden van het slachtoffer. In slechts één van de 16 zaken noemde het slachtoffer een onbekende dader. In meer dan de helft van de gevallen werd vader aangewezen als dader. Daarnaast werden als beschuldigten genoemd: vrienden/bekenden (2), een oppas (2), pleegvader (1) en een nieuwe partner van moeder (1).

3. Inzet LEBZ en opvolging

3a. Doorlooptijden

Nadat een dossier door de officier van justitie wordt aangeleverd aan de LEBZ bestuderen alle deskundigen individueel het dossier. Vervolgens wordt de zaak gezamenlijk besproken. In de bespreking komen de deskundigen gezamenlijk tot een multidisciplinair advies. De onderzoekspsycholoog zorgt voor de verslaglegging van de bespreking en het advies in een rapport. Het rapport wordt in concept voorgelegd aan de overige betrokken deskundigen. Na akkoord wordt het definitieve rapport verzonden naar de officier van justitie en naar het zedenteam dat de zaak in behandeling heeft.

Meer dan de helft van de aangeleverde dossiers wordt binnen tien weken door de LEBZ-deskundigen besproken. Oplevering van het rapport met de bevindingen duurt vervolgens in ruim 60% van de zaken vijf tot tien weken.

3b. Bevindingen LEBZ

In de zaken die in 2022 aan de LEBZ werden voorgelegd, waren vier soorten adviezen mogelijk. Onderstaande tabel toont hoe vaak de verschillende adviezen zijn gegeven.

Advies LEBZ	Aantal	Percentage
Onvoldoende informatie, nader onderzoek is zinvol => onderzoek voortzetten	10	62 %
Onvoldoende informatie, fundamentele problemen in de ontstaansgeschiedenis, nader onderzoek is niet zinvol => onderzoek stoppen	3	19 %
Voldoende informatie, onderbouwing voor aangiftescenario, geen ernstige tekortkomingen => doorgaan/vervolgen	-	-
Voldoende informatie, meer onderbouwing voor alternatief scenario, ernstige tekortkomingen => onderzoek stoppen	3	19 %
	16	100 %

De LEBZ adviseerde in 2022 in 62% van de zaken om nader onderzoek te verrichten. In de overige 38% van de voorgelegde zaken was volgens de LEBZ sprake van dermate fundamentele problemen of tekortkomingen dat de LEBZ nader onderzoek niet zinvol achtte.

3c. Opvolging Openbaar Ministerie

De officier van justitie is degene die beslist over het wel of niet vervolgen in een zedenzaak. Dit kan een sepotbeslissing zijn, waarbij de officier van justitie besluit dat een verdachte ten onrechte is aangemerkt als verdachte (sepot 01) of dat er onvoldoende bewijs is om de zaak voor de rechter te brengen (sepot 02). Daarnaast is het mogelijk dat de zaak wordt beëindigd voordat er sprake is van een formele verdenking: in dat geval stemt de politie af met de officier van justitie om niet verder op te sporen.

Beslissing OM	Aantal	Percentage
Vroegtijdig beëindigen	6	37,5 %
Sepot 02 (onvoldoende bewijs)	8	50 %
Vervolgen	2	12,5 %
	16	100 %

In bovenstaande tabel is weergegeven welke juridische beslissing het OM heeft genomen over zaken die zijn voorgelegd aan de LEBZ.

3d. Beslissing OM en eventuele afloop strafzaak per soort advies LEBZ

Van de tien zaken waarin onvoldoende informatie beschikbaar was en de LEBZ adviseerde het onderzoek voort te zetten, eindigden zes in een sepot en werden twee vroegtijdig beëindigd. Daarnaast werd in twee van de zaken tot vervolging overgegaan. Van één zaak is de uitkomst van de rechtszaak nog onbekend, in de tweede zaak is sprake van een veroordeling.

In drie zaken was sprake van onvoldoende informatie en fundamentele problemen in de ontstaansgeschiedenis, wat leidde tot het advies van de LEBZ om het onderzoek te stoppen. Het OM besloot in lijn met dit advies door tweemaal te besluiten tot vroegtijdige beëindiging en eenmaal tot een sepot.

De LEBZ gaf in drie zaken met voldoende informatie, het advies het onderzoek te stoppen omdat meer onderbouwing bestond voor een alternatief scenario voor het ontstaan van de beschuldiging. In deze zaken heeft het OM besloten in lijn met het advies van de LEBZ en is besloten tot vroegtijdige beëindiging (tweemaal) en een sepot (eenmaal).

Nawoord

De LEBZ maakt jaarlijks een verslag van de zaken waarin de LEBZ aan het Openbaar Ministerie heeft geadviseerd. Daarnaast wordt onderzoek gedaan naar fenomenen die voorkomen in de door de LEBZ-behandelde zaken. Deze onderzoeken worden middels presentaties, onderwijs en wetenschappelijke artikelen gedeeld. Ook deze artikelen zijn openbaar. Gezien de kleine aantallen zaken die per jaar worden voorgelegd aan de LEBZ is het niet mogelijk trends te signaleren of conclusies te trekken in dit jaarverslag. De LEBZ maakt ook openbare verslagen die meerdere jaren bestrijken waarin een nadere duiding wel mogelijk is.

Voor meer informatie over de LEBZ:

<https://www.politie.nl/informatie/wat-is-de-landelijk-expertisegroep-bijzondere-zedenzaken.html>

